

doi <https://doi.org/10.18485/bratstvo.2022.26.4>

УДК 784:821.163.41-1.09 Дучић, Ј.

Рад примљен: 23. 9. 2022.

Рад прихваћен: 24. 10. 2022.

Оригиналан научни рад

ПРИЛОГ НА ТЕМУ: ПРИСУСТВО ПОЕЗИЈЕ МЛАДОГ ЈОВАНА ДУЧИЋА У СРПСКОЈ МУЗИЦИ

У огледу који је пред нама, аутор наводи један пример компоноване песме Јована А. Дучића из његовог младог доба, када је боравио у Сомбору као ћак учитељске школе 1892-1893. године. Текст песме „Песмо моја сретних дана”, остао је непознат, записан у новосадској песмарици „Великој српској народној лири” (1903) без песниковог потписа. Аутор рада је на основу једне рукописне партитуре из архиве певачког друштва у Земуну, пратећи живот песника, идентификовао и ауторизовао ту песму младог Ј. А. Дучића и сакупљене податке представио у овом књижевноисторијском огледу.

Године 2021. приређена је велика изложба посвећена песнику Јовану А. Дучићу (1871-1943) поводом 150 година од рођења, а том приликом одржан је и научни скуп (9. и 10. децембра) о песниковом животу и делима. Учествовао је велики број угледних академика, историчара и књижевних историчара чији ће се радови објавити у посебном Академијином зборнику. На самој изложби у згради Српске академије представљени су многи документи, ретке фотографије и сва Дучићева књижевна дела. Један од главних организатора скупа, али и саме величанствене изложбе, академик Злата Бојовић била је заинтересована за посебну тему: *композитори песама Јована А. Дучића* и о томе је сакупила податке: о српским композиторима Дучићевих песама и партитуре штампаних композиција које су се могле

тренутно пронаћи.¹ Партитуре тих Дучићевих компонованих песама биле су такође изложене на самој изложби. Професорку З. Бојовић нарочито је интересовало питање ближих односа Јована Дучића и музике, односно, да ли су српски композитори компоновали његове песме *за време његовог живота* и у одговору на то питање било је недоумица, јер таква тема није била истраживана у музиколошким и књижевноисторијским круговима.² Дошло се до сазнања да је већина *савремених* српских композитора компоновала више Дучићевих песама после његове смрти у избеглиштву, у Америци. Сама тема подстакла је на размишљање и један принос поводом те заборављене и неистражене тематике саопштавам у овом огледу.

Непозната песма Јована А. Дучића
у „Великој српској народној лири” (1903)

Прелиставајући некад познату *Велику српску народну лиру*, најновије издање са 2000 песама, (Издање Српске књижаре и штампарије Учитељ(ског) Д(еоничарског) д(руштва) „Натошевић”), у Новом Саду, која је штампана [1903] године, на насловној страни читамо напомену: *Украшена са 80 слика српских песника и музичара. У тој „илустрованој” лири, која је „највећа и најпотпунија од свију досадашњих” налазе се песме свих највећих српских песника XIX века, и њихове фотографије, са кратким биографским подацима. Поред ликова најпознатијих српских песника, који су од уредника Лире позвани да их пошаљу са основним биографским подацима, ту је објављена и фотографија младог песника Јована А. Дучића са кратким текстом: Јован А. Дучић. Родио се фебруара 1871. у Требињу, у Херцеговини; живи у Београду. Свршивши учитељску школу у Сомбору, био је учитељ у Бијељини, у Житомислићу, па у Мостару. Жељан науке, напустио је службу и отишао у Женеву, а оданде у Париз. Дучић је врло даровит песник. У песмама му влада елегичан, али*

¹ Даљи подаци о српским композиторима који су компоновали песме Јована Дучића налазе се у *Одбору за заштиту српске музичке баштине САНУ*, који води Бојана Радовановић (odborzmb@sanu.ac.rs). Те податке овде не наводим, мада ме је академик Злата Бојовић са њима упознала.

² У претходном зборнику: *О Јовану Дучићу*, Београд САНУ, 1996, постоји рад академика Димитрија И. Стефановића: *Поезија Јована Дучића у вокалној лирици Стевана Христића и Милоја Милојевића*, стр. 147-154. Згодно је овде скренути пажњу на једну већу фотографију песника Јована Дучића у књизи Радована Поповића: *Истина о Дучићу*, Књижевне новине, 1892, стр. 138-139, на којој поред њега стоје (лево) сликарка Лиза Марић-Крижанић и композитор Милоје Милојевић, који је и компоновао неке његове песме. Видимо, дакле, да су у Дучићевом животу и поезији били присутни и ликовна и музичка уметност.

*отмен тон. Збирка његових песама изашла је пре више година.*³ Основно правило једне песмарице, па и ове, јесте да се сваки уврштени текст у њој *певао*. Па тако и нека Дучићева песма ушла је у поменути лиру. Али, постојало је и друго „правило”, а то је да текстови песама који су се певали, нису потписани, тако да се не зна која је песма од кога песника. Дакле, имамо фотографију Јована А. Дучића и кратку биографију, па би требало да је и нека његова песма у лири. Која песма? Постоји податак, али су засути трагови, јер у поменутој лири има чак 2000 текстова песама који су *непотписани*. Ту срећемо текстове песама и Бранка Радичевића, Ђуре Јакшића, Јована Јовановића Змаја и многих других српских песника другог и трећег реда, али су сви они непотписани. Сви ти текстови су још и *п е в а н и*, дакле имали су и своје народне напеве или композиције, што лире, па и ова, не нуде; где их још наћи да би се реконструисала у потпуности свака песма из лире која се у прошлости певала, па и непозната нам песма младог Јована А. Дучића? Траг о некој Дучићевој песми постоји, како доћи до њеног текста и мелодије? Траг постоји, трагање се ту завршава. Али, постоји још један начин да се дође до одговора о којој песми се ради - старе затворене архиве песама и композиција певачких друштава које су се сачувале. Једна од њих, архива *Српског занатлијског певачког друштва у Земуну*, при цркви Св. Николаја, поседује и један рукопис песме Јована А. Дучића. Наслов те песме је *Песмо моја*, мешовити хор, речи Ј(ована) А. Дучића, сложио Драг(утин) Блажек, за мушки и за женски хор. Песма је пригодница, певала се некад у неком свечаном тренутку, а њен текст гласи:

[1] <i>Песмо моја сретних дана</i>	[2] <i>Та небо је раширило</i>
<i>Заори се преко страна;</i>	<i>Лепших дана златно крило</i>
<i>Где царује бола јек</i>	<i>И родило нашем роду</i>
<i>Ти огласи лепши век!</i>	<i>Славу, срећу и слободу.</i>

На том рукопису стоји и кратка напомена преписивача: *У Земуну, 10. V '902, Бошко Букуровац*. Тај податак датира Дучићеву песму у 1902. годину. Исти текст песме проналазимо сада лако и у *Великој српској народној лири* са 2000 песама која је издата у Новом Саду без године и без имена њеног приређивача проф. Јована Грчића, а на стр. 171. И ту су наведене само две строфе, непотписане, а песма је сврстана у одељак *П. Даворије, родољубе и домољубе песме*. Тако је трагањем затворен један тематски круг: пронађена је партитура која сведочи да је родољубиву песму *Песмо моја* у наведеној лири заиста написао млади Јован Дучић *за живота*, у неком пригодном тренутку пре 1902. године. Отвара се, дакле, други круг

³ *Велика српска народна лира*, уз фотографију Јована А. Дучића; биографски подаци исписани су на полеђини; стране нису обележене.

питања: где и када? Да ли је текст те песме објављен или није? И на та питања је сад потребно одговорити.

ПЕСМО МОЈА
(МЕШОВИТИ ХОР)

речи: Ј. А. Дучића
сложио: Драг. Блажек

Мушки хор

С. а. Т. б.

ПЕСМО МОЈА СРЕТНИХ ОВ-НА ЗЕ-О-РИ СЕ ПРЕКО СТРАНА ГДЕ ЦА-ЛУ-ЈЕ БО-ЉА ДЕК, ТИ О-ГЛАСИ ЛЕПШИ

С. А. Т. б.

ВЕК ТЬ НЕ-БО ЈЕ РА-ШИ-РИ-ЛО ЛЕПШИХ ДА-НА УМ-НО КРИ-ЛО И РО-АУ-ЛО НАШЕМ РО-ДУ СЛАВУ

ЖЕНСКИ ХОР

СРЕ-БУ И СЛО-БО-ДУ, СРЕ-БУ И СЛО-БО-ДУ

Алт I

Алт II

ТЬ НЕ-БО ЈЕ РА-ШИ-РИ-ЛО ЛЕПШИХ

ТЬ НЕ-БО ЈЕ

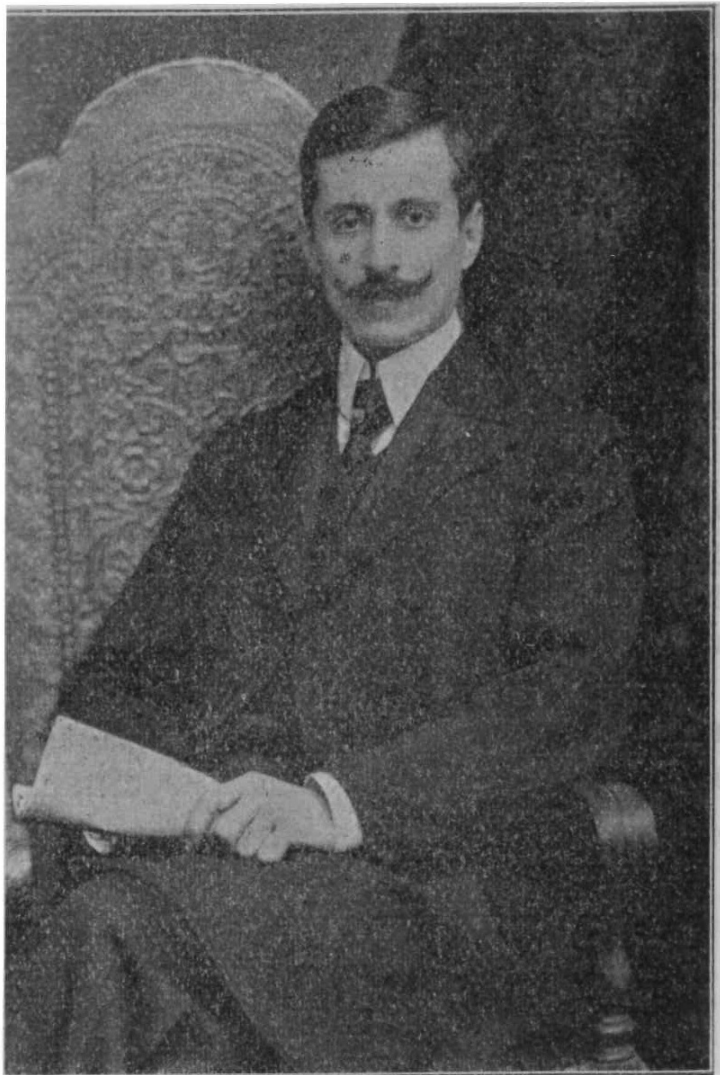
ДА-НА УМ-НО КРИ-ЛО И РО-АУ-ЛО НА-ШЕМ РО-ДУ СЛА-ВУ СРЕ-БУ И СЛО-БО-ДУ, СРЕ-БУ И СЛО-БО-ДУ.

РА-ШИ-РИ-ЛО ЛЕП-ШИХ ДА-НА ЗЕ-ТНО КРИ-ЛО, СЛАВУ

В. З. Земун

„Песмо моја”, мешовити хор, Јована Дучића, сложио у ноте Драгутин Блажек.
Препис рукописа у архиву Срп. Занат. П2 у Земуну (1902)

Млади Јован Дучић објавио је своју прву збирку песама – *Пјесме*, прва књига, у Мостару 1901. године. Пошто ове песме тамо нема, отворен нам је простор за тражење настанка ове песме у два периода живота младог Јована Дучића: 1. Од Требиња до Сомбора, и 2. Од Бијељине до одласка у Женеву и Париз на студије књижевности; први период 1871-1886-1892; други 1893-1899. Уз подсећање на неке занимљиве детаље из његове биографије, у том временском периоду треба тражити постанак ове данас непознате и заборављене Дучићеве *п р в е* компоноване родољубиве песме.

Ретка фотографија Јована А. Дучића у
„Великој српској народној лири”, Нови Сад [1903]

Поезија младог Јована Дучића у периоду 1886 – 1892

Први период писања и објављивања песама односи са на његово ђачко доба. Рођен године 1871. од оца Андрије Дучића у Требињу, који је погинуо у Херцеговачком устанку 1875. године, он се у својим песмама кроз цео XIX век потписивао са Јован А. Дучић, евоцирајући тако постојану успомену на оца, родољубивог Србина и српског херцеговачког јунака, кога није упамтио. Од ране младости ослоњен је био на мајку Јоку (Јованку + 1900) и рано преминулу сестрицу Милу (+ 1890); обе је испратио искреним жалобним песмама. Тешко је пролазио кроз живот. Још у детињству је доживео окупацију Босне и Херцеговине од стране Аустроугарске царевине (1878), коју Србија није могла бранити, јер је била заузета трогодишњим Српско-турским ратовима (1876–1878) и ослобађању Југа Србије. Ослободилачки ратови у његовој души формирали су онај бедем и дивовску снагу родољубља који је увек износио у својој раној поезији од ђачког доба, па све до своје смрти далеко од отаџбине, у Америци. Преселивши се са породицом у Мостар, дружио се тамо са ђацима који су у слободним часовима почели да пишу песме, приче, разне дописе и да их шаљу у српске школске листове „Голуб” (у Сомбору) и „Невен” (у Новом Саду). Оба листа, нарочито сомборски „Голуб”, који је дуго година уређивао учитељ и педагог Јован Благојевић (1848–1918), отворили су широм стране овог часописа за многу данас знану и заборављену сироту српску херцеговачку и мостарску децу.⁴ Првим својим песничким саставима ту су се окушали Алекса Шантић и Светозар Ћоровић, његови велики пријатељи и књижевници сарадници, које Мостар никада неће заборавити. А уз њих своју сарадњу песмама започео је и Јован А. Дучић. Прву песму *Самохрана мајка*, објавио је у „Голубу”, бр. 11, 1886. године, кад му је било око петнаест година. Годину дана касније „чика Змај”, како га је звао, објавио му је у свом дечјем листу „Невен”, бр. 20, 1887. године прву, *Јесенску песму*. Исте године, само два броја касније (бр. 22) ђак Јово А. Дучић потписује један посебан састав - *Анаграме*. На задњим странама

⁴ Из библиографије „Голуба” имамо увид у имена те талентоване деце из Мостара и Херцеговине и овде ћу их поменути: Поред Алексе Шантића, Светозара Ћоровића и Јована А. Дучића, писали су углавном родољубиву и поезију за децу и следећи мостарски ђаци: Важић, Ристо; Милошевић, Димитрије; Алекса К. Радовић, Васо Т. Ћуковић, Јово Тутта, Милојко и Српче Мухамеданче, сви из Мостара; Зечевић, Душан С, Поповић, Мирко П, из Невесиња; Ковачевић П. Петар из Буне код Мостара, Осмокровић, Душан из Автовца, Србиновић, Огњан из Љубушког, и старији и искуснији Марко Поповић С, са псеудонимом Родољуб из Фоче и Невесиња, аутор више књига о народној поезији, стални сарадник часописа „Голуб”. (Види: „Голуб” спомен-број (1879-1913), уредио га Мирослав Јосић Вишњић, Сомбор, „Раванград” 1977).

„Голуба” и „Невена” био је забавни кутак где су деца састављала коњичке скокове, ребусе, математичке загонетке, па и веома тешке, зато и ретке *Анаграме*. Ту су школарци увежбавали своју вештину довитљивости: измислити реченицу, обично малу, која се може читати спреда и од позади, а да има исти смисао. Дучића као да је то привукло. И он ће смислити равно 10 својих анаграма које је послао „чика Змају” за „Невен” и они су тамо објављени, а данас су заборављени као и песма за којом у овом тексту трагамо. Ти Дучићеви заборављени анаграми (данас их зовемо *палиндроми*), који нису само дечја игра, већ спадају у стилистику и у теорију књижевности, имају и психолошку назнаку⁵, овако гласе:

1. Цезара 'ара зеЦ, 2. Худи дуХ, 3. Сир и риС, 4. И Ружа журиИ, 5. Љети чуо учитеЉ, 6. А која Јока?, 7. Дар и рад, 8. Око сиво високО, 9. А вук ово кува? 10. Окле, ЈелкО?⁶

Занимљиви су палиндроме, 4, 5, 6 и 10, који су састављени на основу свакодневног живог (управног) разговора, а 9. имао би бољег смисла ако би се „вук” написало као особена именица - „Вук”.

Из године у годину, што се осећао одраслијим, Јово А. Дучић је прерастао палиндроме и другу забаву средњошколске омладине и посветио се песниковашу. Ницале су све нове и снажније родољубиве песме, тражио се нови стих и слик. До године 1892. објављено је много разноврсних песама у дечјим листовима, пре него што ће ступити у учитељску школу у Сомбору, граду у коме су његове песме стизале пре њега, годинама објављиване у „Голубу”. У периоду 1886-1892. млади Дучић објавио је око 56 песама, за целу једну песничку збирку, али ниједну љубавну. Песме су биле углавном родољубиве (*Домовини, Србин, Збогом*), социјалне (*Двоје сирочади, Сироче*), и дескриптивне (*Прољеће, Јесенска песма, У зиму*) у које је уносио своја осећања, своје жалости и радости. У неким од тада испеваних родољубивих песама има доста сличних мотива са стиховима *Песмо моја сретних дана*. Оне као да су својом родољубивом тематиком претходиле овој песми којој тражимо извор и идентитет, али ниједна од њих јој није у потпуности била слична.

⁵ Видети оглед: Philipp Dubois, *Palindromes et carmina figurata: divergence miroirique et pratique de consommation* (prevela Vasiljka Raičević), *Књижевна критика*, 1977, 4, стр. 19 – 30. Код нас су палиндроме, колико је познато први пут објављени у „Србско-далматинском магазину” за 1845. годину, као *Стихови, кои се и сь едне и сь друге стране исто читаю*. Палиндроме су састављали и други песници у младости: Лаза Костић, Илија Огњановић, Ђорђе Лазић, Божидар Ковачевић и други.

⁶ Невен, 1887, бр. 22, 347.

Поезија младог Јована А. Дучића у периоду школовања у Сомбору,
1891/92 – 1892/93. године

Долазећи из сарајевске учитељске школе⁷, млади Јово А. Дучић прешао је у Сомбор, где је у учитељској школи (званој Препарандија) похађао предавања 1891/92. и 1892/9+3. и дипломирао са звањем учитеља. Тај период означава и оно време у коме је његова компонована песма *Песмо моја сретних дана* вероватно и настала. Јер, у исто време је и композитор те песме Драгутин Блажек (1847–1922), Чех по пореклу, био професор Препарандије за предмет музике и црквеног православног појања. Занимљиво да се и у Блажековим биографијама не наводи поред композиција које је компоновао ова Дучићева песма.⁸ Дакле, постанак ове песме не треба тражити пре но што је Дучић дошао у Сомбор (1891/92) и пре него што је упознао свог наставника музике, Драгутина Блажека. Као наставник певања у учитељској школи, Блажек је био одличан педагог. После обавезног предавања на часовима музике, он је заинтересованим ђацима омогућавао да се још више приближе музици: формирао је ђачке хорова, оснивао школски оркестар. На познатим светосавским беседама Учитељске школе наступао је са ђацима Препарандије са одабраним програмом. Многи учитељи имали су прилике да се у току школовања упознају са нотним партитурама, да читају ноте, да се музички образују, постану чак хоровађе у местима где ће бити постављени, а међу њима је било и мањих или већих музичара и композитора, као што су Јосиф Маринковић, Петар Коњовић и други. Нема података о томе колико се млади Дучић интересовао за музику, тј. п е в а њ е, а није познато ни да је у самој школи учио да свира неки инструмент (виолину, клавир) који су ђацима били на располагању. Али, писање песама није га напуштало. У Сомбору је године 1891. умро професор Исидор Стојковић (1842–1891). Том догађају посветио је пригодну песму *На гробу Исидора Стојковића, професора српске учитељске школе сомборске* (Школски лист, Сомбор, бр.11, 1891, стр. 173-174) и тај гест, да се ученик опрашта песмом од свог професора сигурно је био присутан у јавности града Сомбора.

⁷ „У учитељској школи у Сарајеву, записао је академик Драга Мاستиловић, непокорни Јован Дучић непрестано долази у сукоб са дирекцијом учитељског завода због својих националних иступа и често бива кажњен, чак и затваран. Дучић је писао да у тој школи 'Србин не може добити повољну оцену из владања, ако није кукавица или улизица...Ја се приправљам за учитеља само своје Српчади'.” (Из огледа поменутог аутора: *Мостар као културно средиште херцеговачких Срба крајем XIX и почетком XX вијека*. - <http://srbiubih.com/mostar-kaeo-kulturno-srediste-hercegovackih-srba-krajem-xix-pocetkom-xx-vijeka/>)

⁸ Владимир Ђорђевић: *Прилози биографском речнику српских музичара*, предговор и редакција Стане Ђурић-Клајн, Београд, Музиколошки институт, 1950, стр. 4-5: *Блажек, Драгутин*; С. В.: *Драгутин Блажек, Две стотине година образовања учитеља у Сомбору 1778-1978*, Сомбор 1978, 476.

Године 1892. „Голуб” је објавио да је „у Сомбору основано ново певачко друштво под именом *Српско грађанско певачко друштво*, у које се до сада уписало око 200 чланова, међу којима има око 40 певача и певачица.”⁹ Вест је прострујала градом, па су о томе чули и млади препарандисти и, наравно, млади песник Јово А. Дучић Херцеговац. Професор Препарандије Милан Стојшић (1866–1900), био је директна веза за учлањивање препарандиста у Српско грађанско певачко друштво. Био је ђацима омиљен професор, а разумевао се и у музику. Поред других педагошких књига објавио је и једну значајну у свом роду и ретку књигу са нотама *Градиво за разна занимања Српчаци* (Сомбор 1898). Није познато да ли је и млади Дучић постао члан хора као певач, али је сигурно био присутан на пробама заједно са својим колегама и колегиницама из разреда. Јер, разред у коме је седео био је састављен из мешовите групе: заједно девојке и младићи. Тек неколико година касније сазидана је нова Препарандија, као задужбина патријарха Георгија Бранковића, у којој су формирана посебна одељења за будуће учитеље и учитељице. Може се о кретању младог Дучића претпоставити да је у слободним часовима посећивао Градску читаоницу – Читалиште, где је читао и друге књижевне часописе у којима ће активно сарађивати („Јавор”, „Стражилово”), али и редакцију часописа „Голуб” где је објављивао своје песме од дечачких дана; онда поштом, а сада лично као млади талентовани песник. Године 1892. објављена је још једна вест у којој се Дучић помиње. Децембра 1892. у „Школском листу” (бр. 12, стр. 199) под *Разно* објављена је следећа notiца:

Беседа с игранком. Приправничка омладина српске учитељске школе у Сомбору приређује у корист својим сиромашним друговима и другарицама забаву с игранком на св. Саву 14. јануара 1893. године у просторијама гостионице код „Ловачког рога” у Сомбору. Улазна цена од особе 1 фор., породичне улазнице (до 4 особе) 3 фор. Почетак тачно у 7½ сахати увече. Ред беседе: 1. *Поздрав*, говори Јован Дучић уч. III разреда...

Затим следи још једанаест тачака певаних и свираних, као и декламација. А потом игранка. Тачке 7. *Опроштај са шумом*, осмопев, и 10. *Сунце тоне*, четворопев, припремао је са певачима проф. Драгутин Блажек. Код обе ове песаме не стоји име песника. Зарада је подељена сиромашним ђацима Препарандије. Види се, дакле, да је Дучић као песник међу својим колегама из Препарандије већ имао неку наклоност и уважавање.

Када је млади Дучић дипломирао школске 1892/1893. године, сачуван је списак ученика и ученица који су тада завршили Препарандију.

⁹ „Голуб”, у рубрици *Голубов весник*, 1892, бр. 10 стр. 159. И даље: „Овом новом певачком друштву је председник г. Ђока Стојковић, судица и одушевљен певач, а тајник г. Милан Стојшић, професор *Учитељске школе*, потпредседник г. Коста Георгијевић, уредник „Бачванина”, такође одушевљен певач, благајник г. Средоје Гергуров, трговац, а архивар и привремени ликовођа г. Јоца Лалошевић, правник и особити певач.”

Међу њима је било и занимљивих младих учитеља који су се доцније истакли у свом педагошком раду, а имали везе и са певањем, појањем и родољубљем. У истој класи са Дучићем дипломирали су и Христифор Мисита, Стефан Илкић (1875–1963), архимандрит и богословски писац, и Ђорђе (Ђура) Терзин (1874–1960), угледан педагог у историјату војвођанског учитељства.¹⁰ Први, Христифор-Ристо Мисита (Мостар, 1874-?) био је Дучићев земљак и суграђанин и доцније као учитељ у Босни и Херцеговини прогањан због свог српског родољубља.¹¹ Свако од двојице Мостараца, Херцеговаца отишао је својим путем а Миситу спомињем из једног разлога. Наиме, У „Босанској вили” од 15. јануара 1903. године изашао је следећи оглас.

„Важно за српска пјевачка друштва. Ристо Мисита, српски учитељ у Д. Тузли, хоровања тамошњег Српског пјевачког друштва штампао је списак композиција које он има. У списку видимо 220 пјесама. Од њих је 109 удешено за мјешовити, а 111 за мушки хор. Свако СПД може замолити тај списак и затражити оне пјесме које он нема. Тако треба свако друштво да има списак својих композиција и да их шаље у замјену томе хоровању и осталим СПД. Тако ће сваки лако доћи до оних пјесама којих нема.”

Из наведеног огласа видимо да је учитељ и друг Јована Дучића имао велики број преписаних партитура. Није данас познат ни списак, ни партитуре, а са тог списка би лако могли сазнати основне податке о песми Дучићевој *Песмо моја сретних дана* и проблем трагања за овом непознатом његовом песмом у композицији сомборског професора Препарандије Драгутина Блажека, био би сада разрешен. Али, заборав на све изложено пао је врло давно...

Године 1893. у пролеће, Јово А. Дучић завршио је сомборску Препарандију.

¹⁰ Издао је књигу *Родољубиве песме и народне дечје игре*, за основне и продужне школе, за ниже разреде грађанских школа и гимназије, Суботица 1923 (са Св. Радојчићем и Бранком Јагеровићем).

¹¹ Ристо Мисита је често премештан и као учитељ службовао је у разним местима: Доња Тузла (1903-1905), Приједор (1906) и Бања Лука, Трст (1910-1913), Сарајево. За разлику од Дучића Р. Мисита је вредно проучавао српску музику, водио хорова, преписивао партитуре, спремао Светосавске беседе. Од његове плодне активности на српском музичком пољу остало је мало, а мало је и познато. Издао књиге: (1) *Албум класичних хорова*, I свеска. Мешовити хорова, за српско издање приредио Ристо Мисита, хоровања Српског црквеног певачког друштва Д. Тузла, (Босна), Загреб, Литографија Миле Маравића, 1904, стр. 1-10. (2) *Косовски осветници*. Збирка патриотских српских пјесама из најновијег доба, за српску омладину, приредио Р. Мисита, Сарајево, Народ, 1913, стр. 62. Данас су те књиге праве реткости. Његова је кћи Вјера (право име Даринка) удата Франгеш, Мисита (1906-1986), Српкиња, врло позната оперска певачица из Загреба која је на позорници Хрватског народног казалишта године 1931, певала прву *Коштану* у истоименој српској опери Петра Коњовића.

О томе је записано: *На Павлов дан, 30. јунија у 8 часова прочитане су оцене свију ученика и ученица учитељске школе и објављено је оспособљење за учитељство испитаних кандидата и кандидаткиња. Резултат је овакав. У трећем приправничком разреду уписано је било 23 приправника и 35 приправница...Испит за учитељско оспособљење положили су ови: Борђе Терзин из Мартоноша са отличним успехом, Стеван Илчић из Сомбора, Христифор Мисита из Мостара с врло добрим успехом, Јован Дучић из Требиња са добрим успехом.*¹² И сад је требало да наши Херцеговци добију дипломе и да потраже места у којима ће учитељевати. Али, дипломе су им задржали. Једну норму нису испунили. *По гласу дописа сл. надзорништва жупаније Бачко-бодрошке, због непотпуног знања мађарског језика задржане су дипломе учитељске Христифору Мисити, Јовану Дучићу и они су упућени да после брижљиве спреме у првој половини октобра пред истим надзорништвом поново устмени и писмени испит из мађарског језика положе. Тако се завршила 1892/3. школска године у србској учитељској школи Сомборској, а тиме је навршена и 81. година њеног обстанка.*¹³

Већ у јулу текуће године „Школски лист” је у рубрици *Упражњена учитељска места* донео огласе многих села и градова, како у Војводини, тако и у Босни и Херцеговини, који износе услове под којим траже нове учитеље. Тако се истиче и оглас у Бијељини: „У Бијељини, у Босни, траже се: 1) Један учитељ који мора бити вешт у хармоничном певању, плата је 600 фор.; за хоровођство 220 фор.; у име стана и огрева 150 фор. 2) један учитељ с платом 500 фор., уз стан и огрев; мора бити и перовођа општински, за коју дужност ће примати 50 фор. награде; 3) једна учитељица с платом 450 фор. уз стан и огрев. Рок до 1. августа по старом календару. Молбенице се имају Православној србској црквеној општини у Бијељини поднети, пошто је горња школа вероисповедна.”¹⁴ На овај оглас у Бијељини пријавио се Славко Јанковић из Брестача, пошто Дучић и Мисита нису то могли одмах да учине. Али, није се дуго задржао, а не зна се ни зашто. Одмах је прешао у Приједор, где је изабрана и учитељица Вјера Бугарска из исте, Дучићеве класе.¹⁵

Јово Дучић и Х. Мисита појавили су се у октобру на поправном испиту из мађарског језика и тако присуствовали још једном несвакидашњем

¹² В[укићевић, Никола Ђ.]: *Испити у србској учитељској школи Сомборској на свршетку 1892/3. школске године*, Школски лист (Сомбор), бр. 6, 15. јули 1893, 83-85.

¹³ *Исто*, 86.

¹⁴ *Исто*, 91.

¹⁵ Види: Школски лист, рубрика *Школске вести*, 1893, бр. 7, стр. 110; 1893, бр. 8, 128. Учитељ Славко Јанковић познавао је одлично црквено појање, што се тада тражило у конкурсима, а био је и музички описмењен и могао је водити хорове. Касније се појавио још један Славко Јанковић (1897-1971) хрватски мелограф. Живео је и стварао у Славоњији.

догађају који се тих дана десио у Сомбору: Прослава четрдесетогодишњице педагошког рада директора Препарандије Николе Ђ. Вукићевића која је у два дана свечано изведена, али уз присуство мађарских школских инспектора који су били мора не само приправника, већ и српских професора Препарандије. У склопу прославе јубилеја директора Н. Ђ. Вукићевића држана је и *Беседа* са говором рецитованем и певањем приправника и приправница Препарандије; музички део стручно је са препарандистима припремао проф. Драгутин Блажек.¹⁶ Ни ту се нигде не помиње бар наслов Дучићеве песме коју тражимо, а изведена је Блажекова композиција *Слављенка* на текст учитеља Милана Марина. Уочи слављеникова дана била је бакљада пред кућом јубилара Н. Ђ. Вукићевића и тад су отпеване неке песме, међу њима и једна коју су певали „ученици и ученице српске учитељске школе”. Песма је „за ту свечаност удешена”, што значи да се ради о *хорској песми* каква је и Дучићева, али јој се чак ни наслов не помиње. Тој свечаности присуствовали су многи гости из Београда, Новог Сад и других места наводи дописник новосадског дневног листа „Браник” под шифром - Н¹⁷. Као што ће се нешто ниже у тексту видети дописник овог листа био је (Јова)Н (Грчић), који је био присутан на тој свечаности и видео како је приправница треће године Исидора Секулић, доцније најпознатија српска књижевница и академик, уз пригодан говор, са две своје другарице предала јубилару ловоров венац.¹⁸ На овој свечаности млади песник Јово А. Дучић и проф. Јован Грчић први пут су се срели. Оно важније: Дучић и Мисита некако положише мађарски језик и ишчупаше своје дипломе, па се упутише у своје крајеве да нађу себи ухљебљења...

Учитељ у Бијељини (1893/1894):
долазак, прва љубав (Мага Живановић),
исповедник родољубља, изгнанство и одлазак

Посебно поглавље у животу и песништву младог Јована А. Дучића био је његов боравак у Бијељини школске године 1893/1894. Тешко је прескочити и прећутати ову бурну годину његовог живота и краткотрајне среће, а не осврнути се на њу, како би се разумела његова младост и политички прогони. Зато нека нам се не замери ово скретање са теме (дигресија), како би се читаоци упознали и са једном значајном животном епизодом која каткад много значи у животу сваког младог човека.

¹⁶ В. РАСПОРЕД прославе 40-годишњице г. Н. Ђ. Вукићевића, управитеља српске учитељске школе, која ће се одржати на дан 17/29. октобра 1893. и уочи тога дана, у Сомбору, Школски лист (Сомбор), бр. 9/12, 1893, 137-138. У том тексту приложен је и програм *Беседе са играчком*.

¹⁷ - Н.: *Прослава Николе Ђ. Вукићевића*, Браник (Нови Сад), 19/31. октобра 1893.

¹⁸ Исти, наведени чланак. У „Школском листу” донета је и фотографија тог момента који је на беседи означен као бр. 5. *Увенчање венцем признања и славе*.

Дошавши у Бијељину за учитеља, млади Дучић је својим малим ђацима проповедао српско родољубље и у том смеру их васпитавао: да су они Срби, да је њихова отаџбина Србија, да је Аустроугарска окупирала 1878. године Србе у Босни и Херцеговини. Учио је децу српским јунацима, песницима и књижевницима кроз рецитоване и певање српских песама. Речју: учио је своју Српчад српски. Кулминација тог србовања била је *Светосавска беседа* 14/27. јануара 1894. године, када се обележавао дан Светог Саве у чију је част сваке године приређивана беседа или сијело, на коме се рецитовало и певало Св. Сави и Српству у присуству грађана из Бијељине и позваних гостију. Светосавску беседу у Бијељини спремио је млади учитељ Јово А. Дучић и том приликом држао је уводни говор.¹⁹ У беседи су учествовали српски ђаци, школска омладина Бијељине и тада млада и лепа девојка Мага Живановић (1876 – 1956).²⁰ Била је у најлепшем добу свога девојаштва: имала је око 18 година. Наводи се да је „год. 1894. завршила Државну трговачку академију. Узимала је учешћа на беседама рецитујући стихове Ј. Ј. Змаја *Светли гробови*.“²¹

Познанство са Магом (Маријом-Магдаленом) Живановић претворило се у међусобну симпатију и љубав. Та се љубав испољавала и преко „Босанске виле“, али је то требало читати између редова. Први знак љубави појавио се са Магине стране. Годину дана после Светосавске беседе на којој је млади песник и учитељ држао онај родољубиви говор, у „Босанској вили“ (бр. 2, 1895, од 30. јануара, на стр. 28-29) појављује се први Магин објављени рад: *Уз ђерђеф*. Српске народне пјесме из Бијељине. Прибрала *Мага Живановићева*. Мага је сакупила и записала текстове једанаест *девојачких* лирских народних песама које су младе девојке из Бијељине, па и Мага везући на ђерђефу, *певале*. Међу њима има песама које се и данас могу чути на радију. Наслови тих песама су: 1. *Бул дјевојка под ђулом заспала*, 2. *Јово се је с драгом завадио*, 3. *Сиња магла по ђул башчи пала*, 4. *Севди Јово, моје севдисање*, 5. *Ђевојка је мало ђевовала*²²,

¹⁹ „Босанска вила“ је донела вест у једној реченици у бр. 2, 1894. Опширније није смела јер би цео број запленили аустроугарски цензори.

²⁰ Право име Магино је *Марија Магдалина*, кратко *Мага*. Исто име носила и позната професорка и прва српска новинарка Мага (Марија Магдалина) Магазиновић-Геземан. У Магиним записима песама Мага је Мара (*Мара Јови суђеница била*, види у даљем тексту).

²¹ Већина биографских података и фотографија Маге Николић-Живановић (родна кућа, споменик на гробљу и друго, на интернету), врло је користан додаток који лепо илуструје прву љубав младог учитеља и песника Јована А. Дучића. Зачела се и мала литература: 1. Р. Поповић: *Кнез српских песника*, Београд 2009, 8-14 (на основу Дучићеве преписке); 2. Т. Lazić, Lj. Vukašinić, R. Žigić: *Magdalena-Maga Živanović-Nikolić (1876-1956), prva bijeljinska pjesnikinja, sa sl., у Žene u istoriji Semberije*, Bijeljina (2012), 112-113.

²² Песме бр. 1. *Бул дјевојка под ђулом заспала*, и бр. 5. *Ђевојка је мало ђевовала* и данас

6. *Драг се драгој на водици фали*, 7. *Што сам млада, да сам вода хладна*, 8. *Садих ружу сред Мостара града*, 9. *Кад се сјетим моје дике р'јечи*, 10. *Обасјала сјајна мјесечина*, и 11. *Ићиндија, добар аберџија*. Магина свежа девојачка руковет лирских народних песама имала је и једну посебну драж. Песме бр. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9. носе у свом лирском садржају једно њој драго име, припевају и дозивају - *Ј о в а н а*, али не неког Јована, него оног који је њој мио: учитеља Јову А. Дучића. У то нас уверавају примери:

Бр. 2. Јово се је с драгом завадио,
Да је за што не би ни жалио
Већ за једну везену мараму.
Њом миришу друмци и сокаци
И још више Јовине одаје.

Бр. 3. Сиња магла по ђул башчи пала
Не могу ми три ашика доћи:
Ђул је Перо, а алкатмер Ристо,
А каранфил од Мостара Јово, итд.

Бр. 4. Севди Јово, моје севдисање,
Убило те моје уздисање, итд.

Бр. 6. Драг' се драгој на водици хвали,
Јово момче, Марији ђевојци²³, итд.

Бр. 7. Што сам млада, да сам вода 'ладна²⁴

Ја би знала ђе би извирала,
Извирала у Јовиној башчи;
Не би л' Јови слатка вода била.
Ако Јови слатка вода била,
Мара Јови суђеница била!

Бр. 8. Садих ружу сред Мостара града ...
Бр. 9. Обасјала сјајна мјесечина,
На ливади два господска коња,
Чувала их два господичића,
Шебој Јово и алкатмер Ристо, итд.

Лепа Мара (=Мага) из Бијељине не беше суђеница Шебој-Јови из Мостара! После пламеног говора на Светосавској беседи, учитељ Јова је приведен, саслушаван, малтретиран, злостављан и затворен у Бијељинској полицији. После саслушавања донета је одлука да не може више бити

се певају као севдалинке, текстовно и нотно су записане. Напев спада у категорију тзв. „равних, поравних песама”.

²³ Песма бр. 6. *Драг' се драгој на водици хвали* има ранији текстовни запис Вука Ст. Карацића бр. 357, 1841) и први напев који је објавио још Корнелије Станковић: *Србске народне песме* (посвећене Србкињама), Беч 1859, бр. 21.

²⁴ Песма бр. 7. *Што сам млада, да сам вода ладна* има своје корене у дистиху једног страмбота ренесансног дубровачког песника Шишка Менчетића (1458-1527). Упор. оглед академика Мирослава Панџића: *Једна песма 'на народну' Шишка Менчетића из XV века*, Зборник у част Војислава Ђурића, посебан отисак, Београд 1992, 87-96. Том огледу додао бих опаску: да је први напев записао Корнелије Станковић у: *Србске народне песме* (посвећене Србкињама), Беч 1859, бр. 3. *Да сам јадна студена водица* (тачно по Вуковом текстовном запису). Иста песма се и данас пева, а позната је по стиху: *Да сам јадна извор-вода хладна / ја бих знала гди би извирала / испод Кнића близу Рашковића*. Село Рашковић насељено је после Другог српског устанка из предела Рашке, на челу са кнезом Мојсијем Рашковићем, па је у почетним стиховима уграђен помен Рашковића. Последња четири стиха у Магином запису, оригинална су. По усменом казивању Мага и Јово су били верени и отуда овај смели и лепо последњи Магин стих песме.

учитељ у Босни и Херцеговини и да се прогони из Бијељине у место пребивања, у Мостар. Та строга пресуда младом песнику и србољубу Јовану А. Дучићу, била је и пресуда тек зачетој љубави Маге из Бијељине и Јове из Мостара. Растанак тежак, опроштај болан, заувек. А љубав није попуштала. Уследила је преписка од Маге до Јове и обратно. Преписка је остала необелодањена, али су пред нама по две Магине и две Јовине љубавне песме, објављене током 1895. године у „Босанској вили” које се могу увезати у један неувели венац песама, обједињене у златни оквир вечне љубави, који нам показују колико је била велика обострана љубав двоје младих: песника Јове и песникиње Маге. Пошто су ове љубавне песме објављиване у одломцима и нису сагледане у њиховој заједничкој емотивној повезаности, овде их објављујем у целини, јер се само тако може стећи прави утисак о једној трагичној, несрећно прекинутој љубави. Да су прве две песме у вези види се и по датуму објављивања у „Босанској вили”. Магина песма је објављена 30. јула 1895. у бр. 14, на стр. 210, поменутог часописа, потписана и датирана 10. јуна 1895, Бијељина; Јовина већ у бр. 16, стр. 242, са потписом, из Мостара.

Мага, из Бијељине:

Јово, из Мостара:

*

Што тужи срце твоје?

* *

Што тужи срце твоје
И за прошлошћу вене,
Што тако болано јеца
И још се сјећа мене?

Кад се спусти сјенка ноћи и анђео благог мира
Склопи своја њежна крила над ложницом твојом туди
Мјесечина благозрачна кад засије из свемира
И освијетли милим зраком обнажене твоје груди,

Кад је над нами пустош
Развила давно крила,
А судба кобна и тешка
Између нас се свила.

И кад мирис мајских ружа, хијакинте и багренка
Разаспе се по одаји, па се с блиједим зраком сплете
И поноћни тихи вјетри кад заструје из далека
Милујући власи твоје и сањиве очи свете,

Умири срце своје
Што боно уздахе вије,
На овом св'јету, душо,
Ништа вјечито није!

Да л' те, душо, тада срце из најслађег санка прене,
Па застрепи у поноћи кад се слатко на ме сјети -
Кад оживе на уснама сви пољупци срећних дана,
Као јато лептирова кад с(е) на румен цвијетак слети.

А тамо, у свијетли двори,
Ђе Господ вјечито влада
Збрисаће тугу нашу,
Спојиће срца млада!

О си'јеваш ли мене тада? Ил' поноћним када звуком
Прелије се свемир благи... Да ли можда са усана
Те лептире златокриле ти немарном гониш руком
И са њима спомен блиједи одбјегнутих срећних дана!

Исте, 1895. године, с јесени, „Босанска вила” донеће емотиван спој друге две песме, Магину, упућену Јови и песников одговор. Мага Ж. из Бијељине потписује своју песму, објављену у бр. 19, 15. октобра 1895, на

стр. 293. Јово А. Дучић јој се одзива својом другом дугачком опроштајницом из Мостара у бр. 20, од 30. октобра 1895, на стр. 311.

Мага из Бијељине:

*
* * *

Над гранчицом ће но славуј боно јеца
Спустила се ноћца тија,
Ће поточић тихо бруји, вјетрић пирка
И гранчицу лако нија,
Ту уморна душа моја мира тражи
И у чежњи тебе чека:
Груди дрхћу, усне шапћу боно, тијо:
Кад ћеш доћи из далека?

*

А над главом кад задрхће бујно грање
Ја причујем гласе твоје,
Речи миле, оне слатке дивне звуке,
Што ме среће злато моје.
И већ руке теби пружам, душа пламти,
Па у миљу тебе чека,
Ал' забрује ноћни гласи. Санка неста.
Нема тебе из далека.

Јово из Мостара:

*

Тебе тражим дан кад мине
И спусти се вео ноћи
Кад зв'јездано небо сине
И по тихој, по самоћи.
Мјесец бл'једи кад запллови
По пучини неба плава
И проспу се слатки снови
И утрне гласак јáva
Па без мира, кад с обала
Слушам слатки шумор вала.

Ил' пламеним када жаром
Сине жеља срца млада,
Па опијен, са пехаром
И с теретом слатког јада
Тебе тражим, слатко лане,
И пламене твоје очи,
И све дане просниване,
Пробдивене страсне ноћи
И веселе бурне сате
И јад што ме сећа на те.

Ил' кад ми се отров људи
И жаока њине злости
Зарије у младе груди –
Храм спокојства и радости,
Тебе тражи душа млада
Кроз сву буру, јад, страхоте,
Као бродар благо своје
Што му бјесно море оте!
Или славуј ружу своју
Што је оте бура клета
И однесе посред свјета...

Свесна да је Јово прогнан из Бијељине, да му аустроугарска полиција прети хапшењем и затвором ако се икад поврати, млада девојка Мага је решена да чека, па макар то било и на другом свету „ђе Господ вјечито влада”. Има нешто од оне љубавне варнице коју је Лаза Костић песнички генијално изрекао у својој последњој, лабудовој песми *Santa Maria della*

Salute решен да се поново састане са Ленком Дунђерском, тамо изван свих препрека у свету вечите љубави. На овом свету доживела је Мага у чекању пуних 80 година и није се хтела за другог удати, верујући да ће права љубав једном морати да дође. Из једног Дучићевог писма види се да су се Мага и Јово заклели једно другом на вечиту верност, што је Мага испоштовала до краја свог живота. И Дучићу у том погледу „није се дало”. Као да је кроз цео живот пролазио кроз неки дуги красни женски ружичњак, али није успео да откине ни једну ружу. До смрти остао је нежења.

Исте 1895. године у Сомбору је прослављен још један редак јубилеј: 50 година постојања Српске читаонице у том граду. У дечјем часопису „Голуб” на уводном месту објављен је пригодан чланак и донета слика Читаонице. Исто је пренела и „Босанска вила”, слику и текст.²⁵ Сомборци су позивали госте да дођу на ту прославу и организовали им дневни боравак у том граду. Није познато да ли је неко од босанскохерцеговачких ђака који су учили у Сомбору дошао на ту прославу. После прославе војвођански листови описали су свечаност до детаља. Као главни гост из Новог Сада присуствовао је професор Јован Грчић²⁶ дописник листа „Браника” и часописа „Бранково коло”. Како је он анонимно приредио све текстове песама у „Великој народној лири”, па и текст компоноване песме младог Јована А. Дучића *Песмо моја*, верујем да је том приликом прегледао архиву Сомборског грађанског певачког друштва и тако се упознао са партитуром те песме. Могућа је и друга претпоставка: да је посетио хоровађу Препарандије Драгутина Блажека и из његове архиве упознао ноте Блажекове нове композиције на стихове Јована А. Дучића, некада ђака учитељске школе у Сомбору. Дучићеве песме пратио је, читајући их у књижевном часопису „Стражилово” (1893, 1894, 1895), као и у „Босанској вили”. Тада је дошло или нешто касније и до контакта професора Јована Грчића и песника Јована А. Дучића, усмено или у писму, које није познато, да песник пошаље своју фотографију која се заједно са текстом његове песме појавила у великом зборнику популарних и компонованих песама свих познатијих српских песника – „Великој српској народној лири” 1903. године у Новом Саду.

²⁵ Аноним: *Прослава 50-годишњице Српске читаонице*, Голуб Сомбор, бр. 18, 1895, 285. Уредник: *Педесетогодишњица Српске читаонице у Сомбору*, Босанска вила Сарајево, бр. 19, 1895. Аноним: *Прославе. Педесетогодишњица Српске читаонице у Сомбору*, Бранково коло, Нови Сад, бр. 11, 1895, 352; Јован Грчић: *Педесетогодишња прослава Српске читаонице у Сомбору*, Браник, бр. 104, 1895.

²⁶ Књижевник Јован Грчић (1855-1941) био је професор новосадске гимназије, веома образован са великим бројем чланака по разним листовима и часописима. Музички образован, он је многе своје ђаке описменио и оплеменио у тој области уметности. В. опширну биографију у *Leksikonu pisaca Jugoslavije*, том II, Novi Sad (Matica srpska) 1979, 289-290. Изостаје податак да је он редактор „Велике илустроване српске народне лире”, са 2000 песама, Нови Сад [1903] на којој се није потписао.

На крају овог трагања за (не)познатом песмом Јована А. Дучића *Песмо моја сретних дана* можемо, засад, закључити: да је песма настала у Сомбору, неком пригодом у Препарандији, да ју је компоновао Драгутин Блажек, професор школе и да је то било у периоду 1892/ 1893 и 1893/1894. школске године; године 1895. када је професор Ј. Грчић посетио Сомбор, она је обратила његову пажњу. Касније године Дучићевог књижевног рада и живота у Мостару, у уредништву мостарског књижевног часописа „Зора” (1896-1899) искључују време постанка ове песме. Данас можемо закључити да је кратка песма младог Јована А. Дучића *Песмо моја сретних дана* - његова *п р в а позната компонована песма* која је случајно сачувана у партитурама некадашњих певачких друштава Земуна и Сомбора...

ДОДАТАК

Приликом трагања за подацима о компонованој песми младог Јована А. Дучића *Песмо моја сретних дана*, наишао сам на још једну његову објављену компоновану песму, насталу у време његовог живота, 1934. године. Познату његову песму *Јабланови*, објављену у „Српском књижевном гласнику” (1903), па потом и у *Антологији новије српске поезије* (Загреб 1911) у избору естетичара Богдана Поповића, компоновала је тада млада професорка виолине Мери(ма) Леви-Драгутиновић (1902-1969).²⁷ Композиција је објављена у „Зборнику дечијих и женских хорова”, Београд 1934, бр. 9, 36-37. Преносим је овде као прилог музичкој документацији песама Јована Дучића.

Ђорђе Д. Перић*
Књижевни историчар у пензији

²⁷ Биографију професорке Мери Драгутиновић видети у: *Монографији „Станковић” 1831-1981*, написала проф. Гордана Крајачић, Шабац –Београд 1982, 141. Затим у споменици *40 година Факултета музичке уметности (Музичке академије)*, Београд 1977, 49. Заборављена...

* услужни мејл: milestanic953@gmail.com

ЈАБЛАНОВИ

(Јован Дучић)

Мери Драгутиновић

Moderato assai e con espressione

ја - бла - но - ви
шу - ме

р За - што но - ђас та - ко шу - ме

За - што но - ђас шу - ме
та - ко стра - сно чу - дно, за - што та - ко шу - ме

ја - бла - но - ви за - што шу - ме жу - ти ме - сец спо - ро

ја - бла - но - ви за - што шу - ме жу - ти ме - сец спо - ро

за - ла - зи за ху - ме да - ле - ке и цр - не ко слут - ње, слут - ње

за - ла - зи за ху - ме да - ле - ке и цр - не ко слут - ње, слут - ње

pp сно - ви у но - ђи *mf* па - ли су на во - ду ко
у тој мрт - вој но - ђи па - ли

mf ben marcato у тој мрт - вој но - ђи *p* па - ли су

о - ло - во мир - ну и си - ву у *3* мра - ку.

на во - ду у мра - ку.

più animato ви-со-ко у зра-ку шу-ме, шу-ме чуд-но и
mf Јаб-ла-но-ви са-мо у зра-ку *f* шу-ме, шу-

Јаб-ла-но-ви са-мо у зра-ку шу-ме, шу-

дрх-ћу у сво-ду *Tempo primo*
 ме у сво-ду *f* сам крај мрт-ве во-де у но-ћи ја сто-јим

ме у сво-ду сам крај мрт-ве во-де у но-ћи ја сто-јим

rosso a poco cresc. e accel. пре-ма ме-ни ле-жи мо-ја сен-ка
 ко по-то-њи чо-век зем-љом пре-ма ме-ни

ко по-то-њи чо-век зем-љом пре-ма ме-ни

impetuoso *molto riten.* *tranquillo*
 ја се но-ћас бо-јим ја се бо-јим *ppp* ја се но-ћас

ја се но-ћас бо-јим ја се бо-јим ја се но-ћас
 и ја стре-пим сам од сво-је се-ни.

бо-јим се-бе сам од сво-је се-ни.
rit.

бо-јим се-бе сам од сво-је се-ни.

Мери Драгутиновић, „Јабланови” (песма Јована Дучића),
 Зборник дечијих и женских хорова, Београд 1934.

Кључне речи: Јован А. Дучић, *Песмо моја сретних дана*, Драгутин Блажек, проф. Јован Грчић, Мага Живановић.

Đorđe D. Perić

PRESENCE OF YOUNG JOVAN DUČIĆ'S POETRY IN SERBIAN MUSIC: A CONTRIBUTION

Studying songs composed to Jovan Dučić's verse is a topic of its own that has gained little prominence among musicologists. Serbian composers mostly wrote music to Dučić's lyrics after the poet's death. The author of this paper points to the two songs composed to the poet's verse in his lifetime. The first song, composed to the unpublished poem titled *Oh My Verse of Happy Days* (*Pesmo moja sretnih dana*), was written by Dragutin Blažek, Dučić's teacher from the Sombor Preparandija (Teacher Training School), while Dučić was a student there (1891/2, 1892/3), and it is the earliest known and preserved composition with the poet's lyrics. This short patriotic poem has been unknown so far. The second Dučić's poem titled *Lombardy Poplars* (*Jablanovi*, 1903) was turned into a song in 1934 by a violin teacher Mary Dragutinović. Sheet music for both songs is included in the above paper.